

Sygn. akt *IV U 177/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o rekompensatę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek odwołania A. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 02/01/2018 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 02/01/2018r. znak: (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni A. S. prawo do rekompensaty.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawczyni A. S. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 177/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 3 kwietnia 2019 r.

Decyzją z dnia 2 stycznia 2018 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił A. S. prawa do ustalenia rekompensaty, gdyż do dnia 31 grudnia 2008r. wnioskodawczyni nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy nie uznał okresu zatrudnienia w Przedszkolu Miejskim nr 7 w Ł. od 09.07.1977r. do 30.11.1987r.

Od powyższej decyzji A. S. złożyła odwołanie, kwestionując zawarte w niej stanowisko w przedmiocie prawa do rekompensaty. Podnosiła, że złożyła oświadczenie o niekorzystaniu z przerw w zatrudnieniu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie z przyczyn tożsamyh co wyrażone w zaskarżonej decyzji. Podał, że uznał okres pracy w szczególnym charakterze w Ognisku Pracy Pozaszkolnej w Ł. od 20.11.1989r. do 31.03.1995r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. S. urodziła się (...)

Decyzją z dnia 18 lipca 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. przyznał wnioskodawczyni emeryturę od 1 lipca 2017r.

Decyzją z dnia 2 stycznia 2018r. organ rentowy odmówił prawa do rekompensaty. Na dzień 31 grudnia 2008r. uznał za udowodnione 4 lata 2 miesiące i 5 dni stażu pracy w szczególnym charakterze przypadające na okres zatrudnienia w Ognisku Pracy Pozaszkolnej od 20.11.1989r. do 31.03.1995r.

Na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawczyni posiada 17 lat i 16 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące i 11 dni okresów nieskładkowych.

A. S. od 1 czerwca 1975r. do 31 sierpnia 1975r. była zatrudniona w Sanatorium Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w K. na stanowisku wychowawca. Było to sanatorium uzdrowiskowe dla dzieci. Sprawowała opiekę nad dziećmi przez całą dobę. Do jej obowiązków należało m.in.: budzenie, pomoc przy toalecie porannej, ubieraniu, śniadaniu, nadzorowanie leżakowania oraz prowadzenie lekcji nauczania początkowego w klasach 1-3, a także pomoc przy odrabianiu zadań.

W 1977r. ukończyła Studium (...) w J. i otrzymała tytuł dyplomowana nauczycielka przedszkola.

W dniu 9 lipca 1977r. zawarła umowę o pracę z Urzędem Miejskim w Ł. Inspektorat (...) i powierzono jej pracę nauczycielki przedszkola od 9 do 31 lipca 1977r. w Przedszkolu Nr (...), a od 1 sierpnia 1977r. w Przedszkolu Nr (...). Z dniem 1 września 1977r. została mianowana nauczycielem Przedszkola Państwowego nr 5 w Ł., zaś od 17 sierpnia 1978r. została przeniesiona na stanowisko nauczycielki w Przedszkolu Państwowym (...) Fabryki (...). Od 20 sierpnia 1980r. wnioskodawczyni została przeniesiona do Przedszkola Państwowego nr 7 w Ł., gdzie pracowała do 30 listopada 1987r. W okresie od 05.05.1985r. do 04.05.1986r. korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia. Razem z nią od 1981r. pracowała M. K.

Od 1 grudnia 1987r. do 20 listopada 1989r. była zatrudniona w Miejskim (...) w Ł. jako instruktor.

Następnie od 20 listopada 1989r. do 31 marca 1995r. pracowała na stanowisku nauczyciela w Ognisku Pracy Pozaszkolnej w Ł.. Okres ten w wymiarze 4 lat 2 miesięcy i 5 dni został uwzględniony przez organ rentowy do stażu pracy w szczególnym charakterze.

Od 1 września 1996r. do 31 sierpnia 1997r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Zespole (...) w Ł. na stanowisku nauczyciel-instruktor. Od 1 stycznia 1997r. do 31 sierpnia 1997r. korzystała z urlopu bezpłatnego.

W okresie od 1 grudnia 2001r. do 31 grudnia 2012r. była zatrudniona w (...) w Ł., zaś od 1 stycznia 2013r. do 27 lipca 2017r. w (...)w Ł..

(dowód: zeznania wnioskodawczyni A. S. k. 31, zeznania świadka M. K. k. 31, akta osobowe, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody.

Na wiarę zasługują osobowe źródła dowodu - zeznania A. S. oraz świadka M. K. – współpracownicy wnioskodawczyni. Twierdzenia w/w złożone zostały w jasny i konsekwentny sposób oraz wzajemnie się uzupełniają. Korespondują one również z dokumentacją osobową wnioskodawczyni.

Sąd czyniąc ustalenia w sprawie oparł się także na dowodach z dokumentów. Niebudząca wątpliwości dokumentacja zgromadzona w aktach organu rentowego i w aktach osobowych wskazywała przebieg zatrudnienia wnioskodawczyni, charakter zajmowanych przez nią stanowisk pracy.

Sąd, zgodnie z regułą zawartą w art. 233 § 1 k.p.c. dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, która przełożyła się na ostateczny wynik niniejszego postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

A. S. złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do rekompensaty w związku z wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze. Instytucja taka uregulowana została w ustawie z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 965). Ustawa wprowadziła rekompensaty dla osób, które pracowały co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a jednak nie nabyły z tego tytułu prawa do wcześniejszej emerytury. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego a zasady jej ustalania określa art. 22 ustawy.

Przesądzenia zatem w sprawie wymagało, czy okresy pracy wskazywane przez wnioskodawczynię, tj. 01.06.1975r. do 31.08.1975r., od 09.07.1977r. do 30.11.1987r. oraz od 01.09.1996r. do 31.08.1997r., mogą być uznane za czas pracy w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 32 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. 2018r. poz. 1270 j.t.) za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się m.in. nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela.

Nadto z delegacji z art. 32 ustawy stosuje się przepisy wydanego przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43). Stosowne do jego § 15 nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 287, Nr 31, poz. 214 i z 1983 r. Nr 5, poz. 33), określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze. Zgodnie z wymienionym § 4 ust. 1 kobieta nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnęła wiek emerytalny wynoszący 55 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powszechnie przyjęte jest, iż praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z powołanym art. 1 Karty Nauczyciela (Dz.U.1982r. Nr 3 poz. 19) ustawie podlegają:

- 1) nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni państwowych szkół i innych placówek oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160, z 1971 r. Nr 12, poz. 115, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i z 1975 r. Nr 45, poz. 234),
- 2) nauczyciele i wychowawcy placówek leczniczych, leczniczo-wychowawczych i leczniczo-opiekuńczych,
- 3) nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich, rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych oraz szkół przy zakładach karnych,
- 4) pracownicy pedagogiczni bibliotek szkolnych i pedagogicznych, ośrodków metodycznych i placówek poradnictwa wychowawczo-zawodowego,
- 5) nauczyciele zatrudnieni w szkołach, placówkach kształcenia artystycznego dzieci i młodzieży, placówkach wychowawczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzonych przez związki spółdzielcze, instytucje i organizacje społeczne prowadzące statutową działalność oświatowo-wychowawczą i kształcenie artystyczne,

6) nauczyciele zatrudnieni w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą,

7) nauczyciele zatrudnieni w organizacjach politycznych i społecznych oraz w związkach zawodowych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą.

Zmiana brzmienia art. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela nastąpiła w 1996r. Wnioskodawczyni natomiast wychowawcą w placówce leczniczej, jaką niewątpliwie było Sanatorium Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w K., była w 1975r., a zatem zastosowanie do niej znajduje tekst pierwotny Karty Nauczyciela, który obejmuje swoją dyspozycją stanowisko pracy wówczas przez nią zajmowane.

Tym samym okres pracy A. S. od 1 czerwca do 31 sierpnia 1975r. był okresem podlegania ustawie Karta Nauczyciela, dlatego też winien on być uwzględniony do stażu pracy jako praca w szczególnym charakterze.

Takim okresem był też niewątpliwie okres pracy od 9 lipca 1977r. do 30 listopada 1987r. na stanowisku nauczycielki przedszkola. Wnioskodawczyni nie korzystała wówczas z urlopów bezpłatnych, wychowawczych, szkoleniowych. Brak jest takich informacji w kompletnych aktach osobowych wnioskodawczyni. Skorzystała natomiast z prawa do urlopu dla poratowania zdrowia w okresie od 05.05.1985r. do 04.05.1986r.

Zgodnie z obowiązującym w sporny okresie przepisem art. 73 Karty Nauczyciela nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć, po przepracowaniu co najmniej 3 lat w szkole, organ bezpośrednio nadzorujący szkołę udziela płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na okres do jednego roku, o ile organ społecznej służby zdrowia stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Jeżeli jednak do nabycia praw emerytalnych brak jest mniej niż jeden rok, płatny urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel przechodzi na emeryturę.

Jak wynika z powyższego urlop dla poratowania zdrowia jest urlopem płatnym, a tym samym stosownie do treści art. 32 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych a contrario okres urlopu dla poratowania zdrowia od 05.05.1985r. do 04.05.1986r. uwzględnia się do okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze.

Ostatnim spornym okresem był okres zatrudnienia w Zespole (...) w Ł. na stanowisku nauczyciel-instruktor w wymiarze 3 miesięcy i 8 dni. Wnioskodawczyni była tam zatrudniona co prawda od 1 września 1996r. do 31 sierpnia 1997r., jednakże od 1 do 22 listopada 1996r. przebywała ona na zasiłku chorobowym, zaś od 1 stycznia 1997r. do 31 sierpnia 1997r. korzystała z urlopu bezpłatnego.

Zaliczenie wnioskodawczyni spornych okresów zatrudnienia, tj. od 01.06.1975r. do 31.08.1975r., od 09.07.1977r. do 30.11.1987r. oraz od 01.09.1996r. do 31.10.1996r. i od 23.11.1996r. do 31.12.1996r. wraz z uznanym przez organ rentowy okresem pracy wynoszącym 4 lata 2 miesiące i 5 dni, pozwala na przyjęcie, że wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymuje się co najmniej 15 latami pracy w szczególnym charakterze.

Czyniąc powyższe rozważania Sąd Okręgowy doszedł też do przekonania, że uzyskanie przez wnioskodawczynię prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, nie skorzystanie z prawa przejścia na emeryturę w wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, uzasadnia przyznanie A. S. zwiększenia świadczenia w formie rekompensaty.

Rekompensata, która stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej, powinna być wnioskodawczyni przyznana, doliczona do świadczenia emerytalnego i powodować jego zwiększenie. Przemawia za tym przede wszystkim cel takiej rekompensaty.

W tym miejscu warto jeszcze odwołać się do wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 17 grudnia 2015 r. sygn. akt III AUa 717/15, Lex nr 1964970, w którym Sąd ten stwierdził, że celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Skutkiem uprzedniego konieczna stała się zmiana po myśl art. 47714 § 2 k.p.c. stanowiska organu rentowego wyrażonego w zaskarżonej decyzji i przyznanie A. S. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego na rzecz wnioskodawczyni oparto na zasadzie art. 98 k.p.c., art. 108 oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265 j.t.). Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, a decydujące znaczenie na obowiązek zwrotu kosztów procesu ma wynik procesu.